

PRIKAZ KNJIGE

Antonija Žižak:

*Teorijske osnove intervencija - socijalnopedagoška perspektiva,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb, 2010.*

Sveučilišni udžbenik *Teorijske osnove intervencija - socijalnopedagoška perspektiva, autorice Antonije Žižak*, iznimni je doprinos području socijalne pedagogije, prije svega u Hrvatskoj, ali i šire. Na 263 stranice, uz Predgovor i Uvod u ključne pojmove (teorija i intervencija) autorica se vrlo detaljno bavi Razvojem intervencija (dva poglavlja), Obilježjima intervencija (deset poglavlja) te Pitanjima kvalitete intervencija (dva poglavlja). Knjiga obiluje tablicama (22) i slikama (22) te brojnim primjerima koji su u tekst ugrađeni kroz poseban okvir. Svako poglavlje završava pitanjima za provjeru i proširivanje znanja te popisom preporučene literature. Knjiga završava Rječnikom pojmova (83 pojma) te popisom literature (257 navoda vrlo recentne strane i domaće literature).

U *Predgovoru* knjige autorica obrazlaže njenu svrhu i namjenu koja se ogleda, prije svega, u funkciji udžbenika za studente preddiplomskog studija Socijalne pedagogije na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Svojim sadržajem pokriva cjelokupno gradivo iz predmeta Teorijske osnove socijalnopedagoških intervencija koji se sluša u 4. semestru preddiplomskog studija, smjer Socijalna pedagogija na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tako knjiga ima za cilj pridonijeti razvoju temeljnih teorijskih znanja na socijalnopedagoškom području u svrhu razvijanja generičkih i specifičnih akademskih kompetencija te kao takva biti temelj za razvoj specifičnih kompetencija na kasnijim studijskim godinama.

Uvodni dio knjige namijenjen je definiranju i pojašnjenju ključnih pojmova o kojima se u knjizi radi, dakle, pojma teorije i pojma intervencije. Time čitatelju olakšava praćenje teksta koji slijedi, utemeljujući teorijska i vrijednosna ishodišta u socijalnoj pedagogiji.

Razvoj intervencija naslov je prvog dijela knjige. Citirajući brojne autore, autorica izvodi vlastiti osvrt na povijesni razvoj intervencija kroz klasičan, moderan i postmoderan pristup. U drugom poglavlju ovog dijela knjige govori se o ključnim interven-

cijskim modelima gdje autorica izdvaja medicinski i bihevioralni model i brojne pristupe vezane uz ta dva modela te vrlo precizno i sustavno iznosi njihove sličnosti i specifičnosti, prije svega vezano uz intervencijsku praksu. Poseban doprinos daje u tumačenju psihoedukativnih modela te s tim u svezi intervencijskih područja, kao i rekonstruktivnih modela gdje ukazuje na nove intervencije temeljene na tim modelima.

Najobimniji je drugi dio knjige pod naslovom *Obilježja intervencija* koji sadrži deset poglavlja. Kako i sam naziv kaže, riječ je o nezaobilaznim obilježjima intervencija, a svako je poglavlje namijenjeno jednom od njih. Tako se u tom dijelu knjige govori o vrstama intervencija, kontinuumu intervencija, usklađivanju intervencija s potrebama djece i mladih, ciljevima i fazama intervencija, promjeni kao svrsi intervencije, kontekstu intervencije koji potiče i podržava promjenu, odnosima kao jednom od ključnih obilježja tretmana (stoga se u ovom poglavlju nalaze i dva privitka u kojima se specifičnije prorađuju osnaživači profesionalnog pomažućeg odnosa i aktivno slušanje), uloge i odgovornosti pomagača, korisnička perspektiva kao nezaobilazan aspekt suvremenih pristupa intervencijama i evaluacija intervencija, odnosno, ishoda i procesa intervencija. U svakom od tih poglavlja prepoznaje se vještina autorice u integriranju spoznaja iz recentne literature, ali prije svega njen osobni doprinos u nastanku novih znanja vezano uz područje socijalne pedagogije. U ovom dijelu knjige poseban doprinos autorice prepoznaje se kroz teorijsko utemeljenje i konkretizaciju intervencijskog kontinuuma, usklađivanje intervencija s potrebama djece i mladih u riziku i/ili s poremećajima u ponašanju, kroz naglašavanje značaja profesionalnog odnosa tijekom intervencija, isticanje korisničke perspektive kao nezaobilaznog aspekta intervencija, posebice socijalnopedagoških te značaj i nužnost evaluacije u primjeni bilo koje socijalnopedagoške intervencije.

Pitanja kvalitete intervencija posljednji je dio knjige koji se sastoji od dva poglavlja. Tako se zasebno razmatraju standardi kvalitete interven-

cija te etička pitanja u pomažućim profesijama, odnosno, u radu s djecom i mladima, posebice pitanja uvažavanja djeteta, povjerljivosti, pristanka na intervenciju te primjerenosti interveniranja. Naravno, prethodni, drugi dio knjige, svojim sadržajem te posebice temama, kao npr. profesionalni odnos, korisnička perspektiva, evaluacija intervencija i druge, također vrlo intenzivno govori o pitanjima kvalitete intervencija, no iz drugačije, unutarnje perspektive, dok je u ovom dijelu knjige, perspektiva uglavnom vanjska.

Sva poglavlja u knjizi strukturirana su na identičan način, a to znači da donose razvojne i teorijske osnove, tumačenje pojmova, opis ključnog dijela teme uvijek iz više različitih perspektiva i izvora, strukturiran prikaz kroz tablicu ili sliku, najčešće autoričino viđenje, primjere u okviru (često preuzete iz radova same autorice) te na kraju pitanja za provjeru znanja te pitanja za proširivanje znanja uz navođenje preporučene literature za svako poglavlje. Sve su teme u knjizi argumentirane i utemeljene navodima brojne, prije svega svjetske recentne literature. Na taj način tekst je u potpunosti usklađen s namjenom knjige, a to je da posluži kao udžbenik za usvajanje / učenje nove materije, kao i stalni vodič za daljnje usavršavanje na ovom izuzetno širokom i ključnom području profesionalnog identiteta i neposrednog rada socijalnih pedagoga.

Sadržajem ovaj udžbenik u potpunosti pokriva ukupno gradivo predmeta Teorijske osnove socijalnopedagoških intervencija. Međutim, svakako treba naglasiti da knjiga svojim sadržajem te načinom pisanja i korištenom literaturom prelazi okvire navedenog predmeta i time predstavlja nezaobilazan udžbenik koji jednim svojim dijelom zahvaća, odnosno, pokriva sadržaj i teme nekih predmeta koji se nastavljaju na ovaj uvodni, a slušaju se na višim godinama preddiplomskog i diplomskog studija na smjeru Socijalna pedagogija. Spomenuti ću neke od tih predmeta: Osnove socijalne pedagogije, Individualni pristup u socijalnopedagoškim

intervencijama, Grupni pristup u socijalnopedagoškim intervencijama, Socijalnopedagoška procjena, Planiranje i razvoj profesionalnog identiteta, Posttretmanska zaštita.

Nema nikakve dvojbe da je riječ o izvornom djelu, prvom takve vrste, ne samo u Hrvatskoj, jasne strukture, adekvatne terminologije, sadržajno zanimljivom te "opremljenom" svim potrebnim pomagalicama za čitanje, razumijevanje i učenje. To se ogleda kroz način pisanja i prezentaciju sadržaja gdje autorica koristi brojne tablice i slike, odnosno, sheme, niz primjera u tekstu koji se nalaze posebno uokvireni, kao i pitanja na kraju svakog poglavlja, preporučenu i ukupnu literaturu, abecedni rječnik pojmova na kraju knjige te uvodno pojašnjene ključne pojmove. Knjiga ne samo da je edukativna, već i nova, zanimljiva, posebno stoga što do krajnje preciznosti teorijski utemeljuje praktična znanja jedne relativno novije profesije i time je svrstava u rang postojećih, više ili manje etabliranih profesija.

Autorici knjiga nije prvi uradak na ovu temu, već rezultat dugogodišnjeg bavljenja upravo tim pitanjima socijalne pedagogije i socijalnih pedagoga, što nedvojbeno potvrđuju brojne reference u popisu literature, odnosno, u tekstu knjige i to ne samo autoričine, već i studenata i stručnjaka koji su razvijali na teoriji utemeljenu praksu socijalnopedagoškog rada pod mentorstvom autorice. Tako je kroz cijeli tekst knjige moguće pratiti uravnotežen pristup u korištenju postojećih spoznaja u svijetu i kod nas te originalnog znanstvenog i teorijskog doprinosa ovoj temi same autorice kroz vlastiti znanstveni i stručni rad. Napisati knjigu ove tematike u okviru socijalne pedagogije, predstavlja pionirski posao, a napisati je na način kako je u tekstu moguće pratiti, pokazuje da je riječ o autorici koja je većim dijelom sama gradila temelje teorijskih osnova socijalnopedagoških intervencija.

Pripremila:
Prof.dr.sc. Nivex Koller-Trbović